

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

95. An actus doloris, si per multum temporis præcedat, sufficiat ad ejus validitatem? Sed quoad praxim difficultas est, quantum sit illud tempus, quo id censeatur in re nostra?. Et docetur, quod ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

2. Sed adversus hanc sententiam insurgit novissime Granado in 3. part. de Sacrament. controvers. 7. tractat. 3. disputat. 3. sect. 1. num. 7. ubi sic asserit: Quoniam certò est non esse necessarium, ut dolor existat in hoc puncto absolutionis, aut accusationis, oportebit determinare, quamdiu precedere possit dolor absolutionem. Quidam dicunt posse precedere per multum temporis, ac proinde sine limitatione dummodo postquam semel habitus est, non retractetur. Sed mihi tanta temporis distantia inter dolorem, & confessionem nullo modo probatur; nam inter materiam, & formam cujuslibet Sacramenti debet esse moralis conjunctio; hæc autem non potest indifferenter in qualibet temporis intercapedine conservari. Ergo cum dolor sit materia Sacramenti Pœnitentiæ inter illum, & absolutionem, quæ est forma, debet esse ea solùm temporis distantia, quæ non obstat, quominus inter illas sit conjunctio moralis. Dicendum ergo est tamdiu solùm posse precedere dolorem, quamdiu virtualiter permanferit; hæc autem virtualis permanentia non aliter explicari debet, quàm in aliis eventibus. Dicitur ergo virtualiter dolor perseverare, quamdiu si pœnitens interrogetur cur doluerit, possit sine nova deliberatione respondere se doluisse ut confiteretur, & non retractasset dolorem, quia vult confiteri. Sic enim intentio confitendi Sacramentum permanet virtualiter in Ministro, quamdiu sine nova deliberatione interrogatus responderet se propterea ritum illum externum adhibere, quia vult Sacramentum ministrare; & similiter intentio efficiendi opus externum propter Deum tamdiu durat virtualiter, quamdiu interrogatus sine mora respondebit se illud facere, ut Deo placeat. Huc usque Granado loco citato.

3. Verùm sententiâ Hurtadi mihi etiam probabilis videtur. Unde ad casum propositum respondi confessionem illam fuisse validam, & ita in terminis, ut dici solet, terminantibus tenet Joannes Præpositus in 3. part. D. Thome, q. 2. de contritione, dub. 1. num. 30. ubi sic ait: Si quis examinans conscientiam, & eliciens dolorem de peccatis, illum referat ad confessionem, seu doleat, volens illa peccata clavibus subjicere, talis dolor sufficit per modum partis, quamvis aliquanto tempore præcedat confessionem, & censetur moraliter permanere, dum sit confessio, licet desierit esse actu, censeturque moraliter informare confessionem. Unde cum aliquis vespere examinans conscientiam elicit contritionem peccatorum, proponens sequenti die confiteri, validum est Sacramentum, quantum est ex parte contritionis, licet nullum alium actum contritionis eliciat. Ita ille, & ego.

RESOL. XCV.

An actus doloris, si per multum temporis præcedat, sufficiat ad ejus validitatem.
Sed quoad praxim difficultas est, quantum sit illud tempus, quo id censetur in re nostra?
Et docetur, quod quando quis unius, vel alterius peccati statim post absolutionem recordatur, & addit illud, in tali casu non indiget novo actu doloris.
Item, quod quando quis iterum confitetur eadem peccata, à quibus jam directè fuerat absolutus, non tenetur habere novum dolorem eorundem peccatorum.

Et notatur attritionem ob metum pœnæ Purgatorij, sufficere ad valorem Sacramenti.
Item dicendum est de attritione concepta ex metu peccatis, vel alterius damni temporalis.
Et tandem queritur an attritio ob infamiam, aut mortem, quam iudex infligere potest, aut ob aliud malum temporale, sit sufficiens ad effectum Pœnitentiæ suscipiendum? Ex p. 9. tract. 9. & Misc. 4. Resol. 52. aliàs 51.

§. 1. AD hoc dubium respondet Tamburinus, Opusc. 1. lib. 1. cap. 2. §. 4. num. 5. ubi sic ait: Quoniam verò communiter solet precedere confessionem; quanto tempore precedere potest? Dico quantum moraliter potest censeri unum actum imperari ab alio, & facere unum moraliter cum illo. Hæc est doctrina Theologorum communis; sed quò ad praxim difficultas est, quantum sit illud tempus quo id moraliter censetur in re nostra? Respondeo qui mane dolet & actu non revocato, post tres vel quatuor horas confitetur sine novo doloris actu, non est dubium quòd bene satisfaciat. Rursus, si quis vesperi examinans conscientiam, elicit actum doloris proponens sequenti die confiteri, abundè est. Idem puto si non solùm precedenti vesperi, sed etiam precedenti die id fecerit, actu semper ut dixi, non revocato. Longior tempore extensionem nondum inveni quoad Theologos. Si quis inveniat, vel longiorem satis esse autumat, hic oro, subscribat. Ita ille.

2. Sed ego Theologum inveni, qui magis loquitur; & is est Pater Leandrus de Sacram. tom. 1. tract. 5. disput. 7. quest. 6. in qua contra meipsum, Granadum, & alios docet, sufficere ad validam efficientem Confessionem, quantumvis per multum temporis spatium præcedat dolor absolutionem, dummodo postquam semel habitus est, nec expressè, nec implicite retractetur. Et citat Hurtadum de Sacram. in genere, diffi. 11. in fine, & Candidum disput. 24. art. 6. n. 2.

3. Nota hic etiam dictum Leandrum, ubi supra quest. 5. docere, quòd quando quis unius, aut alterius peccati, statim post absolutionem recordatur, & addit illud, in tali casu non indiget novo actu doloris; quia in virtute prioris doloris adhuc virtualiter manentis, potest ab illo peccato absolvi: nam dolor prior, ut in virtute extensus ad peccata oblita, perinde valet ac si esset novus dolor de solis peccatis obliis. Et citat pro hac sententiâ Lugum, & Henriquez.

4. Idem quest. 4. docet etiam, me citato, & Cardinali Lugo; quòd quando quis iterum confitetur eadem peccata, à quibus jam directè fuerat absolutus, non tenetur habere novum dolorem eorundem peccatorum; quia repetita Confessione vocali, repetitur saltem virtualiter dolor precedentis Confessionis, perseverantis adhuc moraliter, & virtualiter.

5. Nota etiam hic contra Vasquez, & Hurtadum, attritionem ob metum pœnæ Purgatorij, sufficere ad valorem Sacramenti; quia terrore dicitæ pœnæ optimè potest dolere homo, non solùm de venialibus, sed etiam de mortalibus, quæ post justificationem, pœna Purgatorij puniuntur. Et idem dicendum videtur de attritione concepta ex metu peccatis, vel alterius damni temporalis, quo Deus solet punire peccata in hac vita. Hæc Leandrus, uti supra quest. 13. ex Cardinali Lugo, & aliis. Qui etiam quest. 14. inquit, an attritio ob infamiam, aut mortem, quam iudex infligere potest, aut ob aliud malum temporale, sit sufficiens ad

ad effectum penitentiæ suscipiendum: Et respondet esse sufficientem, casu quo illa attritio, vel dolor ob infamiam, vel ob aliud malum temporale sit cum aliquo respectu ad Deum, id est, sit dolor de peccato, quia Deus immittit, vel immittet illam infamiam, mortem, aut aliud malum, secus verò si sit dolor ob infamiam, aut metum, &c. Ita Ochagavia, Hurtad. Coninch, Lugo penes ipsam, quos ego etiam olim adduxeram.

RESOL. XCVI.

An dolor debeat precedere confessionem, & sit referendus à penitente ad Sacramentum Pœnitentiæ, ut sit postea dolor sufficiens, quando penitens confiteatur?

Et an, si quis confiteatur sine proposito dolendi saltem post confessionem peccatorum, an tunc sufficiat elicere dolorem de peccatis Confessio sine proposito dolendi saltem post confessionem; an potius debeat iterari confessio, tanquam substantialiter invalida?

Et an, si penitens post dolorem novum peccatum committat, novum dolorem debeat elicere cadentem super omnia, vel an sufficiat de novo tantum peccato commisso dolere? Ex part. 9. tractat. 9. & Misc. 4. Resol. 37.

AD utrumque casum ex multis, affirmativè respondet Casrus Palau *rom. 4. tract. 23. disputat. unica, punct. 7. num. 11.* sic assertens: Necessarium existimo, ut prædictus dolor confessionem precedat; alias confessio non esset sui legitima accusatio ad reconciliationem tendens; sed quedam peccatorum narratio. Quòd si facta confessione absque ullo dolore ad detestationem peccatorum Confessarij monitis exciteris, ut sæpè contingit; necessariò tota illa confessio denuò clavibus Ecclesiæ subjicienda est: quod unico verbo præstare potest, si te accuses de omnibus confessis, ab iisque petas absolvi. Atque ita Egidius de Coninch *disput. 4. dub. 6.* Paulus Layman *lib. 5. summ. tract. 6. cap. 4. assert. 5.* Neque dissentit Suarez *disput. 20. sect. 4. num. 31.* ubi bene notavit Layman supra. Tametsi consultum sit, cum peccata fateris, & absolutionem obtines, dolorem expressum habere de peccatis commissis; non est tamen necessarium: sufficit antea, eo scilicet die præmissis ex intentione ea peccata fatendi; Confessio enim postmodum subsequuta ab eo dolore virtualiter perseverante informari censetur, sicut bene docent Suarez *disputat. 20. sect. 4. a num. 29.* Bonacina plures referens *disput. 5. q. 3. part. 2. n. 17.* Huc usque Palau.

2. Sed circa hos duos casus, sed directò negativè sententiæ adhæret Joseph de Januario *in res. Theol. moral. part. 1. resol. 29. per totam.* Probat primum ex praxi fidelium; videmus enim, quod Confessarij prudentes, postquam penitens confessus est peccata sua illum disponunt ad eliciendum actum contritionis, seu doloris, & postea nullo modo cogitant de repetenda confessione facta, nec distinctim, nec confusim; sed etiam probatur ratione; nam talis dependentia in materia Sacramenti Pœnitentiæ, non requiritur ex parte formæ, neque ex parte gratiæ Sacramentalis: ergo est omnino impertinens. Quòd non requiritur ex parte formæ, patet: nam forma Sacramenti penitentiæ, cum sit per modum sententiæ absolutivæ, requirit tantum expositionem peccati, à quo reus est

absolvendus, & requirit etiam dispositionem ad remissionem peccati, quæ habetur à dolore, seu detestatione supernaturali: omnis enim confessio exponit peccata quomodocumque dicta, & omnis detestatio supernaturalis disponit ad remissionem peccatorum, non quia confessionem parit, sed quia supernaturalis est, aliter enim etiam dolor naturalis producens confessionem disponderet ad gratiam, quod est falsum. Neque talis dependentia requiritur ex parte gratiæ, nam ad gratiam sufficit dolor supernaturalis; quod verò pariat, vel non pariat confessionem, hoc omnino impertinenter se habet, nam talis productio est omnino naturalis, etsi sit à dolore supernaturali; est enim à dolore supernaturali, sed non prout supernaturalis est, nam etiam si dolor naturalis sit, adhuc posset producere confessionem illam, & naturalia sunt omnino impertinentia in ordine ad gratiam supernaturalem, cum dispositio semper debeat esse in eodem ordine cum forma.

3. Confirmatur; quia si quis aliquo repentino accidenti correptus statim Confessarium vocet, & postea loquelam amittit; hic talis est absolvendus à Confessatio, etiam si Confessarius nullum aliud signum sensibile habeat, sed tantum testificationem à circumstantibus, & tamen hic non potuit prius elicere actum contritionis, quam Confessionis: ergo talis dependentia non requiritur.

4. Probat secundò, quia entitas confessionis independenter à dolore est habilis esse signum contritionis in actu primo; etsi in actu secundo illam non significet; quia quando talis confessio est, tunc contritio abest: ergo si tunc adesset contritio, posset ab eadem confessione significari; seu posset talem contritionem reddere sensibilem; nam non differt specie entitas confessionis, quæ procedit à dolore, & entitas confessionis, quæ procedit à voluntate tantum confitendi: sed tempore, quo confessio est materia Sacramenti Pœnitentiæ, adest contritio, seu dolor; nam confessio est materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ, non quando est, nec prout est à penitente etiam secundum Coninch, sed quando assumitur, prout assumitur à Sacerdote per potestatem clavium, ut diximus; & assumitur tunc, quando vult elargiri absolutionem, vel immediatè ante, vel saltem elargiendo absolutionem: ergo tempore, quo Confessio est materia proxima; connotat, seu significat contritionem, etsi consequenter factam.

5. Ad secundum verò casum, quòd scilicet dolor etiam si non ordinetur ad confessionem à penitente, sufficiat pro materia in Sacramento penitentiæ. Probat non solum ex Concilio Tridentino *sess. 14. cap. 4.* ubi in dolore requiritur tantum exclusio voluntatis peccandi in posterum, & nullo modo fit mentio de tali relatione ad confessionem; & ex communi sensu fidelium, nam si quis audiendo Concionem, vel legendò, ad actum contritionis moveatur, & postea cogitet de confessione faciendâ, si de facto confiteatur, hic existimatur optimè dispositus ad absolutionem obtinendam; & tamen talis dolor nullo modo fuit ordinatus ad confessionem antecedenter, sed tantum consequenter: ergo actus doloris factus sine tali ordine ad confessionem, sufficit ex communi consensu fidelium in Sacramento Pœnitentiæ.

6. Sed etiam probatur deinde primò ratione; nam idèd requiritur dolor: seu detestatio peccati

in